

זכר מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת תולדות תשפ"ה שנה י | גליון מס' 558

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

מאה שערים למאה ברכות

חכמינו זכרונם לברכה זכרונו, והקייפנו בברכות המתלוות לכל צעדינו מבקר עד ערב. החל מברכת גטילת ידים עם שחר וכלה בברכת "המפיל" בעלותנו על יצוענו, זוכים אנו לברך ברכות רבות בסדר התפלה ולכל ארך היום. כל ברכה וברכה היא מצוה כשולעצמה, אולם יש מצוה נוספת בענין הברכות, הכוללת את כל יחד, והיא אמירת מאה ברכות מדי יום. כשאנו מברכים את הברכה המאה ביום, לצד קיום המצוה הפרטית שבאמירת אותה ברכה, זוכים אנו אף להשלים את מצות אמירת מאה ברכות.

המדרש (תנחומא קרח יב) מלמדנו כי מצוה זו נתקנה על ידי דוד המלך, בעקבות גזרה קשה שהתרחשה בימיו ובה מתו מאה אנשים בכל יום. מצות מאה ברכות היא זו שבטלה את רע הגזרה בימי דוד, והיא שעומדת ומגנה עלינו מפני גזרה זו עד עצם היום הזה.

אולם בפרשתנו לומדים אנו כי מלבד ההגנה מפני רע הגזרה, מצות מאה ברכות אף פותחת בפנינו שערי ברכה: על הפתוח (בראשית כו יב) "ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו ה'", כותב רבי מנחם רקאנטי כי בשמים יש מאה שערים שמהם "יוצא ברכה ושפע לכל הנבראים" וכל ברכה וברכה שאנו מברכים ביום מכוננת פנגד שער אחד. המקפיד לברך מאה ברכות מדי יום זוכה אפוא שיפתחו בפניו מאה שערי הברכה!

את חובב אמירת מאה ברכות מדי יום הסמיכו חכמים (מנחות מג ב; תנחומא קרח יב) לפתוח (דברים יב): "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך", בדורשם: "אל תקרי מה' - אלא מאה". על זו הדרך, נתן להוסיף ולדרש גם את הפתוח (תהלים לא כ): "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך"; "אל תקרי מה' - אלא מאה" - מאה שערים של רב טוב צפונים ליראי ה' המקפידים על אמירת מאה ברכות מדי יום!

לצד זה יש לזכר שאף שאמירת מאה ברכות מכוננת פנגד שפע הטובה ממאה שערי ברכה, עדין זקוקים אנו למפתח הפותח את אותם שערים, והוא עניית אמן. ועוד, הלא אמן היא חלק מן הברכה, וברכה שלמה היא רק כזו המשלמת בעניית אמן, ואם רצוננו ששערי הברכה יפתחו בפנינו במלואם ויריקו עלינו את רב שפע טובם - עלינו לכבד את ה' בברכות משלמות. גם זאת נוכל לרמז בפתוח הנזכר, "מ[א]ה רב טובך" כאשר הוא "אשר צפנת", ראשי תבות צ"א בגימטריה אמן.

נקפיד לברך מאה ברכות מדי יום, נדאג להשלימו בעניית אמן ונזכה שיפתחו בפנינו מאה שערי ברכה וישפע עלינו שפע טובה וברכה עד בלי די.

בקריאת "מ[א]ה רב טובך!"

שבת שלום,

יצחק רב טובך

דרך אמונים

פניני הלכה בפרשה

תפלת חתן ביום חפתו

"ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה בת בתואל הארמי מפקדן ארם אחות לכו הארמי לו לאשה: ויעתר יצחק לה' לנכה אשתו" (כה כ-כא)

כתב רבנו אביגדור צרפתי מבעלי התוספות:

סמיכות הפסוקים "בקחתו את רבקה" - "ויעתר יצחק מלמדת שיצחק הרבה להעטיר ולהתפלל ביום נשואיו, ומכאן יש ללמד שראוי לחתן להתענות ולהרבות תפלה ביום חפתו (פרושים ופסקים על התורה לרבנו אביגדור צרפתי).

והיה רבי שמעון סופר, רבה של קראקא, אומר בשם אביו, בעל ה'חתי' סופר, כי לחתן ביום חפתו יש כח כצדיק הדור ותפלתו נשמעת (ש"ת שיח יצחק סי' תצו פרק ו).

המגיד מטריסק פרש שלכך רמזו חכמים באמרום (פרקי דרבי אליעזר פרק טז) "חתן דומה למלך". המלה "דומה" בארמית היא מלשון דבור (ראה רש"י סוטה כז א ד"ה דומה), ובאמרום "חתן דומה למלך" רמזו "שהחתן בכחו לדבר לפני המלך, הינו מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, לפעל אזהה ישועה למי שצריך לישועה" (חומדי צבי יתרו).

או "קול יעקב" או "ידי עשו"

"ויגש יעקב אל יצחק אביו וימשחו ויאמר הקל קול יעקב והידיים ידי עשו" (כז כב)

ידועים הם דברי המדרש (ב"ר סה כ) על פסוק זה: "בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי פנסיות... אין הידים ידי עשו". ויש לתמה, הלא הפתוח "והידיים ידי עשו" נאמר מיד אחר "הקל קול יעקב", משמע לכאורה ש"ידי עשו" אינו מתבטל מחמת "קול יעקב"!

רבי יעקב חביב, בעל העין יעקב, מפרש כי בשל הפתיח החסר שבו נכתבה תבת "הקל", מפרש אותה המדרש במשמעות של קלות - "הקל קול יעקב". ולפיכך למד מפסוק זה שכל זמן שקול התפלה קל ומזלזל בעיני ישראל אזי שולטות בהם "ידי עשו", ואולם כאשר קול התפלה עומד בחשיבותו אזי אין ידי עשו יכולות לשלט בהם (פרושי הכותב בעין יעקב ירושלמי ר"ה פ"ג)

ואולם רבי אליעזר מטומשוב תמה על עצם הקשיה, שכן הפתוח "הקל קול יעקב והידיים ידי עשו" נאמר בלשון תמיהה. יצחק אבינו תהה מי מבניו עומד לפניו, כי לא יתכן שיהיו "קול יעקב" ו"ידי עשו" בו זמנית. משכך, דרשו חכמים שנימת תמיהה זו יש בה נבואה לדורות, שלא יתכן ש"קול יעקב" ו"ידי עשו" יתקיימו יחד, ובזמן שקולו של יעקב נשמע בתפלה לא יוכלו ידי עשו לגבר עליהם (משנת רבי אליעזר איכ"ר פתיחתא ב).

התפלה בבית הכנסת שגורמה לישועה

שעת בקר שגרתית בביתו של הצדיק רבי צבי הירש מליסקא. הרבי ישב ליד שלחנו, כשהוא עטור בטליתו ותפליו וראשו מונח בעמקה של סגיה, והנה נשמעו דפיקות חלושות בדלת.

הגבאי הרגיל בכף קם לפתח את הדלת. את מעונו של הרבי הגדול ששמו יצא לתהלה ברחבי הונגריה ומחוצה לה, היו פוקדים תדיר אנשים שבורי לב שחפשו מזור למכאובם, ודלתו של הרבי היתה פתוחה תמיד, להקשיב לאשר על לבם.

אך הסתיימה התפלה, ומיד פנו הכל למקומו של המנהל, כדי לברכו, פנהוג, בעלוי נשמה לאביו. גם אליעזר הסבל נגש ולאחר שלחץ את ידו בלבביות, נתן בו המנהל עינים רחמניות ואמר לו: "אשמח אם תואיל להגיע למשרדי הבקר, כי דבר מה יש לי אליך".

בית הכנסת בסערעניטש שבהונגריה

ולהרעיף עליהם טללי נחם.

בפתח הבית עמדה אשה כפופה, שבגדיה הדלים העידו על עניותה. האשה נגשה ביראת כבוד לפתח חדרו של הרבי, בעינים משפלות ורגו שחוח החלה להשיח את אשר על לבה.

"רבי קדוש, אשה דלה ואמללה אני. יחד עם אליעזר בעלי גרה אני בבית דל בפאתי העירה הסמוכה סערעניטש. סבל פשוט הוא בעלי, ומדי בקר יוצא מן הבית לעבודתו הקשה. על גבו השחוח הוא נושא משאות כבדים מתחנת הרפכת אל העיר וחוזר חלילה. עבודה קשה ומפרכת, שתמורתה משתפר הוא פרוטות שחוקות

בודדות... שֶׁכֶּר שָׁגַם בַּיָּמִים כְּתַקוֹנָם מִסְפִּיק אֶךְ בְּקִשִּׁי לְכַלְכֵּל מִשְׁפַּחְתִּנוּ הַרְבִּיכָה.

כבר הרגלנו מאז ומתמיד לחיות בדלי דלות ולהבליג, אולם כעת, רבי קדוש, הורע מצבנו עד להחריד. הימים והשנים שחלפו לא היטיבו עם בעלי, ובעוד ההוצאות הולכות וגדלות - כחותיו הולכים ודלים, והוא נאלץ לקצץ משעות עבודתו. אינני יכולה לראות עוד בסבל משפחתנו, אָנָּה יִפְעַל הַרְבֵּי יְשׁוּעָה בְּעִבְרוֹנוּ, סִימָה הָאִשָּׁה וְקוֹלָה נִשְׁנָק.

"ומה ביכלתי לעשות?" שאל הרבי כשסיימה לתנות את כאבה, "הלא אני בסך הכל רב בעירה קטנה ודלה, ואין בכחי לפעל ישועות. כל שיכול אני הוא להתפלל בעבורכם שיראה הקב"ה בעיניכם ויושיע אתכם".

"את זה בדיק מבקשת אני", השיבה האשה והוסיפה: "אף שאיני זוכה לנהל את ביתי בדרך אבות ואמהות, אמונה אני משחר טל ילדותי על כח התפלה של הצדיקים, ואין לי ספק שאם יתפלל הרבי בעבורי, תענה תפלתו ותבוא רוחה לבינתנו".

לשמע דבריה הבין הרבי כי היא ובעלה אינם מקפידים על שמירת תורה ומצוות, הוא הרהר קצרות ואמר: "דעי לך שמי שאזכר את אביו שבשמים ומקפיד לשמר את חקותיו ומשפטיו, נוהג עמו הקדוש ברוך הוא כאב רחום ומרעיף עליו טללי ישע. אם תחזור בתשובה, תשובו ללכת בדרך אבות, תנהלו בית יהודי כהלכתו ובעלך יקפיד מעתה ללכת להתפלל במגן בבית הכנסת, בטוחני שתושעו".

מבית הרבי מהרה האשה הישר לביתה ושקה לאליעזר בעלה את דברי הצדיק מליסקא, ככתבם וכלשונם. בדעה אחת החליטו הסבל ואשתו לצאת לדברי הרבי, ומיום זה ואילך הפכו השנים לבעלי תשובה גמורים.

הם החלו לנהל בית יהודי כהלכה, ואליעזר אף החל להתפלל במגן בקר וערב. בהתגברות ובמאמצים עלה לו הדבר, שכן חק בלתי כתוב הוא בעולמם של סבלים: כל הקודם להגיע לתחנת הרפכת זוכה לקבל את העבודה ראשון, וכל המאחר נעמד בסוף התור.

כיון ששעות הבקר המקדמות עברו עליו בבית הכנסת, מצא את עצמו כמעט בכל יום מפסיד את עבודת הבקר, ונאלץ

להמתין זמן ארוך לתורו. בין כך ובין כך גברה העניות בביתם. הפרוטות האחרונות פלו מכיסיהם, ומצבם הדרדר מדחי אל דחי, ובכל זאת לא התיאשו. הם עמדו בנסיון בגבורה ובאמונה והמשיכו לדבק בעצתו של הרבי.

שבועים עברו. היה זה בקר ככל הבקרים. בפתח בית הכנסת הופיע כמדי יום אחד מעשירי הקהלה, והפעם התלנה אליו אחד מעובדיו כשידיו עמוסות במאפים ומיני מתיקה. היה זה לא אחר ממנהל מפעל הסכר הגדול בעירה, אשר לרגל היארצייט של אביו בקש להעמיד בפני המתפללים מזונות וזין שרף לשתיית "לחיים" לאחר התפלה ואמירת קדיש, פנהוג בקהלות ישראל.

אך הסתיימה התפלה, ומיד פנו הכל למקומו של המנהל, כדי לברכו, פנהוג, בעלוי נשמה לאביו. גם אליעזר הסבל נגש ולאחר שלחץ את ידו בלבביות, נתן בו המנהל עינים רחמניות ואמר לו: "אשמח אם תואיל להגיע למשרדי הבקר, כי דבר מה יש לי אליך".

מיד לאחר התפלה התייצב הסבל בפתח משרדו המפואר של המנהל. בתמימותו סבור היה אליעזר כי הלה מבקש להשתמש בשרותיו להובלת דבר מה, ועל כן חמש עצמו בחבלים חזקים שיוכלו לסיע לו במלאכתו. מה רבה היתה הפתעתו כאשר המנהל פתח בפניו את הדלת, הזמינו בחייה רחב להכנס וקרא לעברו:

"ידיד, השלף את החבלים מעליך כי מהיום והלאה אין לך צורך בהם! לא תצטרך יותר לשאת משאות מהכא להתם, כי ברגע זה התקבלת למשרת שומר הסף במפעל. תכף ומיד תקבל את מדי עבודתך החדשים, ובראשית החדש הבא כבר תקבל את משכורתך המכבדת כשאר הפועלים העובדים כאן".

אותו מנהל הכיר את אליעזר שנים ארוכות. מאז ומתמיד יצא לבו למראה קש"י החיים שהיו מנת חלקו, אלא שהתנהגותו הפוחזת של אליעזר והעבדה שהדיר את רגליו מבית הכנסת, מנעו אותו מלקחתו לעבודה במפעלו. ואולם משראה כי שנה את דרכיו והחל לפקד את בית הכנסת שחרית וערבית, נכמרו רחמיו והוא החליט להיטיב עמו ולחלצו ממצבו.

שמח וטוב לב שב האיש לביתו, כשפיו מלא שירות ותשבחות לאביו שבשמים, אותו למד להכיר היטב בשבועים האחרונים, מאז שמע לעצתו של הרבי מליסקא לשוב לדרך הישר, להתחיל לפקד את בית הכנסת ולהתפלל שלוש תפלות ביום במגן.

ספר הזכרונות לבית ליסקא עמ' 6

הודאה על יצירה מפלאה

בכל בקר, עת מתעוררים אנו משנת הלילה ונעמדים על רגלינו יציבים ובטוחים, נזכרים אנו שוב במכונת הפלאים שהעמיד הבורא יתברך לרשותנו כדי שנוכל לעבדו ולקיים מצוותיו ללא הפרעה ומכשול. הלא היא מערכת הגוף המפלאה והמורכבת שחננו אותנו ה' רב חסדיו ורחמיו.

במערכת זו אין ולו פרט אחד מיותר. כל חלק וחלק בה הוא בבחינת עולם מלא, הן מבחינת התועלת הנגרמת לנו בעטיו והן מבחינת החכמה האלקית והמורכבות שבה הוא בנוי.

כדי שנוכל להודות על טובה גדולה זו פראוי, תקנו לנו חכמים (ברכות ס ב) ברכה מיוחדת, היא ברכת "אשר יצר", שבה אנו משבחים את הקדוש ברוך הוא על שיצר את גופנו בחכמה, ומזדים לו על החסד הגדול שעושה עמנו בכל שעה ובפרט בעת יציאתנו לצרכינו, כאשר מערכות הגוף פועלות כלן בצורה תקינה, תוך תאום מפלא ומדק, למען נוכל להמשיך ולעבד את ה' בבריאות הגוף והנפש.

דברים מעוררי לב בעינינו זה הובאו ב"ילקוט מעם לועז" (בראשית ח"א ע"א פח): "כל מי שמתבונן בסוד יצירת האדם ואיבריו, יהיה נוכח שהאדם צריך לעבד את השם יתברך בלב ונפש, אפלו בלי קבלת שחר, אלא רק בגלל החסדים הגדולים שעושה עמנו - שעשה אותנו בכל השלמות. ומאחר שהקדוש ברוך הוא עשה חסד גדול כל כך שברא אדם עם כל תקוני איברים, לכן אנו חייבים לברך את ה' ולשבח אותו על הטוב הזה שעושה עמנו".

נס גדול פיציאת מצרים

כתב בספר 'דמשק אליעזר' (ל"א פאפו מסריבו, אות א' ערך אשר יצר ב):

"אם בכל הברכות החיוב מטל עלינו לברכן ביראה ובאהבה, כל שכן בברכה זו, שעיינו הרואות אנשים סביבנו המצטערים עד כלות נפשם על הפעלות הגופניות הנראות כפשוטות ביותר, ואלו אנו זוכים לבצע את אותן פעולות בלי מחוש וכאב. על כן היאך נוכל לברכה בלי שימת לב, תוך נגוב הידים, או גרוע מכך להסיח דעת ולשיכח מלברכה.

על כן הירא את דבר ה' יזהר לברכה בשמחה רבה, ביראה ובאהבה, ודי והותר אם יכון בלבו להבין את פשט הדברים היוצאים מפיו, ובדאי יבוא על שחרו מאת ה'".

כדברים האלה האריכו הרבה מרבנותינו במיוחד בנוגע לברכה זו, שכאמור, יש בה משום הכרת הטוב בסיסית למי שעושה עמנו נסים גדולים שכאלו בכל יום ויום. לפיכך מה רבה חשיבות אמירתה בכונה רבה ובשוב הדעת, כדי שהודאתנו תהיה משלמת ומתקנת. וכבר היה רגיל המשפיע הנודע הרה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל לומר תדיר לתלמידיו: "וכי מבינים אתם על מה התחבתם בברכת 'אשר יצר'?! הלא עברתם פרוג נתיח קשה ומסבך שבו נקתה הפסלת מגופכם, ובמקום שנתוח זה יעשה בהרדמה או מתוך כאבים, חס עליכם הרופא הגדול בעולם - הבורא יתברך, ועשה זאת באפן הקל ביותר וללא כל תשלום. האם לא ראוי שתשבחוהו על כך בכונה?!" ('המברך יתברך' ע"מ טו).

מלבד זאת, אמר המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל: עצם העבדה שבמשך עשרות שנים פועל גופנו באותה צורה וללא כל שנוי, היא נס גדול כיציאת מצרים. שהרי אף המכונה הטובה ביותר בעולם מתקלקלת מפעם לפעם מחמת רב השמוש בה, על אחת כמה וכמה גופנו שמרכב ממאות 'מכונות' קטנות ומשכללות... ועם כל זאת אין הוא חדל מלפעל בכל יום שנים רבות ('טללי אורות').

סגולה לרפואה

המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל היה נוהג לומר לתלמידיו כי אמירת ברכת "אשר יצר" בכונה מתוך הסדור היא סגולה לרפואה. וכפי שכתב בעל ספר החנוך על אודות ברכת המזון (מצוה תל): "מקבל אני מרבנותי ישמרם ה', כי כל הזכיר בברכת המזון מזונותיו מצויין לו בכבוד כל ימיו", וטעם הדברים הוא כי האומר ברכת המזון בכונה, משריש בלבו את האמונה בהשגחה כי מזונותיו תלויים בו יתברך. כך יש לומר כי האומר ברכת "אשר יצר" בכונה, ובכך משריש בלבו את האמונה כי חיי ורפואתו תלויים בה' יתברך, ממילא מתוך כך יזכה לרפואה (תפלת חנה' ע"מ סו; חיים וחסד' ע"מ יא).

עדיין רבות נשמעו על חולים ועל בני משפחותיהם שהקיפדו לברך "אשר יצר" בכונה וזכו לרפואה שלמה. כך למשל העיד הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א:

בנו הקטן של אחד מחשובי האברכים בכלל מפרסם בבני ברק חלה במחלה קשה. כשהגיעה הבשורה לאזני האברכים, התאספו כלם לכנוס חזק אשר בסיומו החליטו לקבל על עצמם לברך את ברכת "אשר יצר" בכונה לזכות רפואתו.

באפן נסי, כנגד כל תחזיות הרופאים, בתוך זמן קצר נרפא הילד לחלוטין ממחלתו והיה לפלא (טובך יביעו ח"א ע"מ ער).

יש להוסיף על כך, על פי דברי חז"ל (ברכות נג א) כי: "גדול העונה אמן יותר מהמברך", כי אם פה גדולה היא סגלת הברכה, על אחת כמה וכמה גדולה היא סגלת ההקפדה על עניית אמן אחריה להצלה ולשמירה מפל רע. ורמז יש לדבר מלשון הכתוב: "כי אני ה' רפאך" (שמות טו כו) - "כי אני" בגימטריה אמן (רא' אמרי אהרן בשלח).

**"וימיצא בשנה
ההוא מאה שערים
ויברכהו ה'"**

מעטפים למחכה

הצטרף גם אתה למזכי הרבים!
הקדם לבוא לבית הכנסת כדי לשמע את ברכות השחר מפי המתפללים, וישפיעו עליך שפע טובה ממאה שערי ברכה.

להצטרפות נא מלא את הטפס במכשיר נדרים פלוס, ואנו נצר עמך קשר אי"ה לשליחת חמרים.

בין ממלאי הטפסים תתקיים אי"ה הגרלה על תלושי קניה בסך 2000 ₪ ברשת יש חסד.

אשמר חשבים את ברכותי בעניית אמן
במדידת שלמות ואמון אמן

יעקב אחו במצוות שאדם דש בעקביו

"אחרי כן יצא אחיו וידו אחזת בעקב עשו ויקרא שמו יעקב ויזחק בן ששים שנה בלדת אתם" (כה כו)

את משמעות אחיזתו של יעקב בעקב עשו פרש הכ"ל יקר' כף: "זה היה סימן שלעתידי יבזה עשו את הבכורה כדבר שאדם דש בעקביו ומבזה אותו, ובאותו עקב יעקב יאחז יעקב. רצה לומר: מה שעשו דש בעקביו - יאחז בו יעקב. וכן כל המצוות קלות שבני אדם דשים בעקביהם והשטן מונה [מקטרג עליהם] עליהם, יאחז בהם יעקב ויקימם".

בהקשר לכך יש להזכיר את דברי הרמ"ע מפאנו על אודות הקשר שבין שמו של יעקב, שנתן לו על שם אחיזתו בעקב עשו, לבין עגית אמן שאף היא מהמצוות שאדם דש בעקביו (ראה רש"י ברכות ו ב ד"ה דברים), ואלו דבריו: "יעקב" [בכתוב מלא] הוא בגימטריה "אמן ואמן" [צרוף המזכר כמה פעמים בתהלים], ואלו "יעקב" [בכתוב חסר] הוא בגימטריה ב' פעמים אמן [עשרה מאמרות' מאמר חסור דין ב טו].

מאה שערי ברכות

"ויזרע יצחק בארץ ההוא ומצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו ה'" (כו יב)

כתב רבי מנחם רקאנטי: בשמים יש מאה שערי ברכה, ומהם התברך יצחק במאה מיני ברכות. מקור יניקתם של מאה שערי ברכה אלו הוא בכח אמירת מאה ברכות. לפיכך רק על ידי הקפדה על מאה ברכות מדי יום אנו זוכים לטובה המרבה הנשפעת מהן.

האדמו"ר רבי אהרן מז'יטומיר כותב כי את מאה השערים הללו נמן לפתח רק בהקפדה על עגית תשעים אמינים ביום, ככתוב (ישעיה כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים"; הצדיק ששומר וממתין לעגית צ' אמינים מדי יום, הוא הפותח את מאת

השערים שכנגד מאה הברכות, ובכך "משפיע הבורא לעולם התחתון כל הברכות הטובות, בני חיי ומזוני, ורפואה על ישראל" (תולדות אהרן').

"מטל השמים ומשמני הארץ" בזכות אמן

"ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ... יעבדוך עמים" (כו כח-כט)

ראשי התבות: "לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ" הם בגימטריה אמן, ומכאן רמז לדברי הזהר (וילף רפה ב) כי בזכות עגית אמן נפתחים פתחי ברכות למעלה, ויורד שפע לאדם ואיביו נופלים תחתיו, כנאמר בסמוך: "יעבדוך עמים" (כפר זהב' לרבי פליפא הכהן מג'רבה) מערכת ב).

רבקה ענתה אמן אחר פרשת יצחק

"ויהי כאשר פלה יצחק לברך את יעקב ויהי אף יצא יעקב מאת פני יצחק אביו ועשו אחיו בא מצידו" (כו ל)

כפילות הלשון: "יצא יעקב" מרמזת כי גם רבקה יצאה עמו. ומדוע עמדה שם? כדי לענות אמן על ברכותיו ליצחק!

לפיכך, אף לאחר שגלה יצחק את טעותו, חזר ואמר על יעקב (להלן פס' לג): "גם ברוך יהיה", לפי שידע שברכה שנגענה באמן - סופה להתקיים, ואם כן ברכותיו ליעקב תתקיימנה מכל מקום, מכח עגית אמן של רבקה. משום כך, אף כאשר צטטה רבקה באזני יעקב את דברי יצחק לעשו אמרה (בראשית כו ז-ח): "הנה שמעתי את אביך מדבר אל עשו אחיך לאמר: הביאה לי ציד ועשה לי מטעמים ואכלה ואברככה לפני ה'". רבקה הוסיפה את המלים "לפני ה'", אותן לא אמר יעקב, כיון שכאשר תענה אמן אחר ברכתו, תחשב הברכה "לפני ה'", כפי הידוע שאמן היא בגימטריה שמות הוי"ה ואדגות. (חיי יצחק' פרשת תולדות [לרח"א יוסטמן, ורשא תרע"ב])

רבי יצחק אייזיק חבר יט בהשון תרי"ג

חזית בית הכנסת בסובלך

רבי יצחק אייזיק חבר נולד לאביו רבי יעקב בשנת תקמ"ט בעיר הורודנה. בהיותו כבן ארבע עשרה החל ללמד תורה מפי רבי מנחם מנדל משקלוב, תלמיד הגר"א, ומאז כנה בפי הלומדים "פה שלישי להגר"א".

בגיל צעיר התמנה לרבנות בעירה פרזווע, ובהמשך שמש ברבנות גם בערים ראינאי, וולקוביסק וטיקטין, ובארבע שנותיו האחרונות בסובלך.

ר"א חבר היה בקי בכל מקמי התורה - נגלה ונסתר כאחד - והשאר אחריו חבירים רבים, בהם: פתחו שערים' חבורו הגדול והיסודי על חכמת הסוד, ש"ת' בגן עולם, יד מצרים' על הגדה של פסח והגהות על הש"ס שנדפסו בש"ס וילנא.

בכ"ט בחשון תרי"ג, והוא בן ששים וארבע, הסתלק לבית עולמו ונטמן בעיר רבנותו האחרונה - סובלך. בהתאם לצוואתו שלא לכתב עליו שבחים, נכתב על מצבתו כך: "אשר איש פקדתו שמה מחסום לעט, וסגר ליד חוקקת לקצר מהללו ולמעט בתואריו..."

אריכות ימים ואריכות שנים

העונה אמן לא ימהר לענותה, אלא יאריך מעט בעגיתיה כשעור זמן אמירת "א-ל מלך גאמן" (שור"ע כד ז), וכבר הבטיחו חכמים (ברכות מז א): "כל המאריך באמן - מאריכים לו ימיו ושנותיו".

בהגהותיו לש"ס (שם) מבאר רבי יצחק אייזיק חבר שלכך כפלו חכמים ואמרו: "מאריכים לו ימיו ושנותיו", לפי ששכרו של המאריך באמן כפול; שאזכה הן ל"אריכות ימים" באיכות - שיתארכו הימים בעיני מחמת היותם מלאי טובה וברכה (ראה שבת קה ב, יבמות סג ב), והן ל"אריכות שנים" בפעל - שיתוספו לו שנות חיים.